

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget)

Redegørelse af 14/12 2000 om forløbet af den 23. særlige samling af FN's generalforsamling:

»Kvinder 2000: Ligestilling, udvikling og fred i det 21. århundrede«.

(Redegørelse nr. R 8).

Udviklingsministeren (Jan Trøjborg) og ministeren for ligestilling (Jytte Andersen):

Indledning

1. Den 23. særlige samling af FN's generalforsamling, »Kvinder 2000: Ligestilling, udvikling og fred i det 21. århundrede«, fandt sted i New York den 5. - 9. juni 2000. Samlingens formål var at gøre status over fremskridt i gennemførelsen af handlingsprogrammet vedtaget på FN's 4. Verdenskvindekonference i Beijing i 1995 og at vedtage nye handlingsorienterede anbefalinger med henblik på at styrke den videre implementering af programmet.

2. Folketinget havde lejlighed til at drøfte forberedelserne ved to forespørgselsdebatter, henholdsvis den 25. februar 1999 og den 9. maj 2000. Debatten den 25. februar drejede sig om forberedelserne til den særlige samling af FN's generalforsamling i år 2000 som opfølgning på den 4. Verdenskvindekonference i Beijing. Debatten mandede ud i en vedtagelse, hvori Folketinget konstaterede, at implementeringen af vedtagelserne fra FN's Verdenskvindekonference skrider frem, og opfordrer regeringen til

at fortsætte og intensivere arbejdet med at gennemføre Platform for Action,

at fastholde de vedtagne tekster på den særlige samling i FN's Generalforsamling i år 2000,

at støtte analyser af den globale udviklingskonsekvenser for kvinders situation,

at fortsætte arbejdet i den danske bistandspolitik til bekæmpelse af fattigdom og herunder støtte fattige kvinder med handicap,

at styrke bestræbelserne på at placere kvinder i de beslutningstagende organer og i de internationale organisationer,

at medvirke til at fremme indsatsen mod handel med kvinder,

at understøtte de frivillige organisationers arbejde,

at intensivere uddannelsesindsatsen for kvinder, samt

at fremlægge en redegørelse for Folketinget om forløbet i folketingsåret 2000-2001.

Denne redegørelse afgives i overensstemmelse hermed.

Debatten den 9. maj 2000 drejede sig om regeringens linie nationalt og internationalt under deltagelsen og opfølgningen på FN's særlige samling den 5.-9. juni 2000 i New York - Beijing+5. Folketinget tog ministerens redegørelse til efterretning og opfordrede regeringen til

at fortsætte og styrke arbejde med at realisere ligestillingsbestrebelsene i slutdokumentet fra Beijing overalt i den offentlige sektor,

at forstærke indarbejdelsen af kønsaspektet i planlægning og forvaltning af udviklingsbistanden,

at virke for, at »Platform for Action« ikke genåbnes, men realiseres,

at satse på at fremme respekten for kvinders ret til alle universelle menneskerettigheder, et liv uden vold, lemlæstelser og seksuelt misbrug og at bekæmpe handel med kvinder og børn,

at rækken af FN's Verdenskvindekonferencer sikres, og at den næste finder sted i år 2005, og at vedtagelserne følges op og

at være foregangsland i ligestillingsarbejdet både nationalt og internationalt.

Besvarelsen af, hvorledes regeringen vil følge op på Beijing+5, blev udsat. Denne redegørelse indeholder derfor også en kort redegørelse herfor.

3. Set ud fra en dansk synsvinkel fik den særlige generalforsamling et tilfredsstillende resultat. Det lykkedes på en række danske prioritetssområder at nå videre end Beijing-handlingsprogrammet. Trods forsøg på at svække teksten blev der ikke tale om egentlige tilbageskridt. På de områder, hvor fremskridt ikke var mulige, er teksten udtryk for en konsolidering af de i Beijing opnåede resultater. Derimod var det skuffende, at det ikke lykkedes at opnå de ønskede fremskridt på det kontroversielle sundhedsområde, herunder især henvisninger til kvinders seksuelle rettigheder og til Cairo+5-slutdokumentets formuleringer om abort og prævention. Dette bør dog ikke få lov til at overskygge det faktum, at det var tale om fremskridt på andre prioritetssområder som vold mod kvinder, handel med kvinder, udvikling af indikatorer, delmål og kønsopdelt statistisk. Det er også positivt, at det lykkedes at få indføjet mere omfattende formuleringer om kvinder og piger med handicap. Endelig bør det fremhæves, at den politiske erklæring fastslår, at ligestillings-

processen bør underkastes en fornyet vurdering i 2005. Muligheden for en 5. Verdenskvindekonference holdes dermed åben.

4. Forhandlingerne om slutdokumentet var komplicerede og langsommelige. EU og den anden gruppe af industrialiserede lande, JUSCANZ, arbejdede for at styrke formuleringerne fra Beijing-handlingsprogrammet. Derimod holdt de konservative – fortrinsvis islamske og katolske – lande sig meget tæt til de oprindelige formuleringer og modsatte sig som udgangspunkt enhver formulering, der på nogen måde kunne tolkes som gående videre end Beijing handlingsprogrammet. I flere tilfælde arbejdede denne gruppe af lande aktivt for at svække formuleringerne fra handlingsprogrammet.

Det lykkedes dog trods alt at nå til enighed om slutdokumentet, som blev vedtaget uden afstemning. Adskillige delegationer tog dog i deres afsluttende indlæg i plenaren forbehold over for slutdokumentet.

5. I samlingen deltog ca. 2000 delegerede fra 178 medlemslande og mere end 2000 NGO-repræsentanter. Derudover deltog en række associerede medlemmer, relevante FN-organisationer og repræsentanter for pressen.

Den danske delegation bestod af 36 medlemmer under ledelse af ministeren for ligestilling. Folketinget var repræsenteret ved seks partier. Delegationen var i øvrigt sammensat af Grønlands Hjemmestyre, Færøernes Lagting, Det Internationale Ligestillingsudvalg, Arbejdsministeriet, Ligestillingsafdelingen i By- og Boligministeriet, Udenrigsministeriet samt en række relevante organisationer og institutioner. Ministeren for ligestilling afgav det danske indlæg i forbindelse med generaldebatten.

Udenrigsministeriet udsender en beretning om den særlige samling, som er lidt mere fyldestgørende end denne redegørelse og indeholder af Beijing+5 slutdokumentet.

De danske forberedelser

6. Med henblik på at forberede den danske deltagelse i den særlige samling nedsatte udviklingsministeren i 1999 en forberedelseskommité sammensat af repræsentanter for relevante fagministerier, organisationer og institutioner. Komitéens primære formål var at drøfte danske holdninger og forslag i forbindelse med de forberedende forhandlinger. Komitéen diskuterede endvidere et af Udenrigsministeriet udarbejdet papir om forudsete danske positioner ved

Beijing+5, som dannede grundlag for instruktionen til den danske delegation. Komitéen behandlede også den danske besvarelse af et af FN's generalsekretær udsendt spørgeskema om den nationale opfølgning på Beijing-handlingsprogrammet.

Som et dansk bidrag til den særlige samling lod Udenrigsministeriet endvidere udarbejde en analyse af arbejdet med kønsaspektet i det dansk-ugandesiske udviklingssamarbejde. Analysen blev publiceret i maj 2000 og uddelt i New York under Beijing+5. (»The Challenge of Working with Gender: Experiences from Danish-Ugandan development cooperation«, Udenrigsministeriet, 2000. En dansk udgave er under udarbejdelse og forventes publiceret inden udgangen af år 2000).

7. Foruden de allerede omtalte to forespørgselsdebatter i Folketinget blev Det Udenrigspolitiske Nævn den 3. maj 2000 orienteret af udenrigsministeren om forløbet af de forberedende forhandlinger. Nævnet modtog endvidere før samlingens afholdelse regeringens instruktion til den danske delegation og efter samlingen et notat om forløbet.

8. I overensstemmelse med Folketingets vedtagelser af 25. februar 2000 og 9. maj 2000 var delegationen af regeringen blevet pålagt at arbejde for at fastholde den positive og fremadrettede linie, der blev udstukket ved de tidligere afholdte internationale konferencer og deres opfølgingskonferencer, og som fastslog, at uden kvinders fulde og lige deltagelse i samfundsudviklingen kan en bæredygtig økonomisk, social og demokratisk udvikling ikke sikres. Det var derfor vigtigt, at handlingsprogrammet fra Beijing ikke genåbnedes, og at fremskridt opnået på FN's andre opfølgingskonferencer, herunder især den særlige samling om befolkning og udvikling, Cairo+5, afspejledes i slutdokumentet fra Beijing+5. Delegationen skulle endvidere virke for, at rækken af FN's verdenskvindekonferencer sikredes, og at den næste ville blive afholdt i 2005.

De specifikke danske prioriteter som fastlagt i instruktionen var:

- Kønsspecifik fattigdomsbekæmpelse
- Kvinders menneskerettigheder
- Sundhed, herunder reproduktive og seksuelle rettigheder
- Fremme af kvinders muligheder for at udfylde en central rolle i samfundsudviklingen og sikre deres indflydelse og kapacitet (»empowerment«)

- »Mainstreaming« (integration eller indvævning) af kønsperspektivet i udformningen, planlægningen, gennemførelsen, overvågningen og evalueringen af politikker og programmer på alle politiske, økonomiske og sociale områder.
- Kvinder og vold, herunder handel med kvinder
- Øget inddragelse af mænd i ligestillingsarbejdet

De internationale forberedelser

9. FN's Kvindekommission var af FN's generalforsamling blevet tildelt rollen som forberedelseskommité for den særlige samling. Som grundlag for drøftelserne i den forberedende komité havde FN's generalsekretær fremlagt en fyldig statusrapport vedrørende gennemførelsen af Beijing-handlingsprogrammet. Det første møde i forberedelseskommitéen blev afholdt den 15. - 19. marts 1999. Mødet blev efterfulgt af en række uformelle konsultationsrunder i New York. FN-sekretariatet fremlagde i januar 2000 første udkast til hoveddokumentet.

Det andet forberedende møde i forberedelseskommitéen fandt sted den 3. - 17. marts 2000. Forhandlingerne var fra begyndelsen vanskelige og fremskridtene få. Skillelinien i forhandlingerne gik i mellem på den ene side EU og den anden gruppe af industrialiserede lande, JUSCANZ og på den anden gruppen af udviklingslande, G 77. Et lille mindretal inden for G 77 udviste en markant mangel på kompromisvilje. Det lykkedes disse lande at opnå betydelig indflydelse på formuleringen af G 77's positioner på en række væsentlige områder. Dette gjaldt i særdeleshed på de kontroversielle sundheds- og menneskerettighedsområder, hvor G 77, stærkt støttet af Vatikanet, modsatte sig fremskridt eller endog arbejdede for en direkte svækkelse af formuleringer indeholdt i Beijing-handlingsprogrammet og slutdokumentet fra FN's særlige samling om befolkning og udvikling, Cairo+5. Forhandlingerne var endvidere præget af, at traditionel Nord-Syd uenighed havde en tendens til at overskygge de specifikke ligestillingsspørgsmål. Hvor de industrialiserede lande således søgte at knytte ligestillingsspørgsmålet til menneskerettigheder, demokrati, politisk vilje og god regeringsførelse (»good governance«), ønskede udviklingslandene primært dette behandlet ud fra et udviklings- og ressourcelperspektiv.

Ved afslutningen af forberedelseskommitéens andet møde var kun ca. en tredjedel af hoveddo-

kumentet behandlet. Det blev derfor nødvendigt også at afholde uformelle konsultationer i maj. Ved den særlige samlings start var der kun opnået enighed om ca. en tredjedel af dokumentets paragraffer.

10. Som et led i forberedelserne afholdtes endvidere i FN-regi en række regionale forberedelsesmøder. Disse slutdokumenter tog udgangspunkt i de særlige forhold i de respektive regioner og udgjorde regionernes indspil til samlingen. Det regionale forberedelsesmøde for Europa og Nordamerika var arrangeret af FN's Økonomiske Kommission for Europa (ECE) og fandt sted i Genève den 19. - 21. januar 2000. EU afholdt endvidere den 3. - 4. februar 2000 en konference om opfølgningen på Beijing-handlingsprogrammet.

Forløbet af den særlige samling

11. Ministeren for ligestilling afgav det danske indlæg under generaldebatten. Ministeren udtrykte indledningsvis sin støtte til Beijing-handlingsprogrammet, som hun betegnede som et stærkt og fremsynet dokument, men gjorde samtidig opmærksom på, at ligestilling stadig ikke var en realitet. Den politiske vilje til at bevæge processen fremad var for svag og fremskridtene for få. Ministeren påpegede endvidere, at Beijing-handlingsprogrammets forpligtelse til at gennemføre mainstreaming-strategien ikke indebar, at kvinder skulle integreres i eksisterende samfundsstrukturer, men at disse strukturer skulle ændres. Sådanne ændringer var nødvendige, hvis kvinder og mænd skulle blive i stand til at deltage på lige fod i udviklingen af deres samfund. Dette indebar også, at mænd skulle inddrages mere i ligestillingsprocessen. Ministeren fremdrog handel med kvinder og børn. På det område var fremskridt særligt påkrævet. Ministeren understregede endvidere, at menneskerettighedsinstrumenter var centrale i kampen for kvinders menneskerettigheder. Respekten for kvinders menneskerettigheder inkluderede respekt for deres reproduktive og seksuelle rettigheder. Afslutningsvis opfordrede hun til afholdelsen af en 5. verdenskvindekonference i 2005.

12. Portugal afgav EU's indlæg under generaldebatten. Indlægget understregede menneskerettighedsaspektet af ligestillingsproblematikken. Staternes overholdelse og aktive fremme af samtlige menneskerettigheder var en forudsætning for ligestilling mellem kvinder og mænd og for den videre fremme af kvinders sta-

tus i samfundet. Endvidere fremhævedes behovet for at styrke indsatsen for at omsætte de i Beijing-handlingsprogrammets fastslåede rettigheder til realiteter. Derudover var de centrale temaer: Globalisering, arbejds- og familieliv, øget inddragelse af mænd, vold mod kvinder samt kvinder i beslutningsprocesser.

EU's indlæg under afslutningsdebatten udtrykte glæde over de positive resultater men skuffelse over, at det ikke var lykkedes at få indføjet eksplicitte henvisninger til kvinders seksuelle rettigheder, og at det ej heller havde været muligt at få indføjet formuleringer om abort fra Cairo+5-slutdokumentet. Fremskridtene på det økonomiske område samt på volds- og uddannelsesområderne blev især fremhævet. Der blev også lagt vægt på, at det var lykkedes at fremhæve NGO'ers centrale rolle i arbejdet for ligestilling.

13. Ved åbningen af den særlige samling udestod der paragraffer på samtlige områder. Forhandlingerne gik fortsat trægt, og en overgang frygtedes det endda, at der ikke ville kunne opnås enighed om hoveddokumentet. De mest kontroversielle spørgsmål angik fortsat sundhed, menneskerettigheder og vold, herunder handel med kvinder og børn, samt spørgsmål vedrørende monitorering.

14. På sundhedsområdet drejede de centrale spørgsmål sig stadig om henvisninger til seksuelle rettigheder, abort samt adgangen til prævention og til oplysning herom, ikke mindst for unge. Fremskridt på disse områder blev fortsat afvist af Vatikanet og konservative muslimske og katolske lande, herunder Polen. En henvisning til Cairo+5-slutdokumentets formuleringer om abort og prævention blev ligeledes afvist på trods af, at der var tale om formuleringer, hvorom der tidligere var opnået enighed i FN-regi.

15. På menneskerettighedsområdet angik hovedspørgsmålene formuleringer vedr. FN's Kvindekonvention (CEDAW) og diskrimination mod kvinder i lov og praksis. Konservative lande fastholdt en meget indskrænkende fortolkning af menneskerettighedsbegrebet og var ikke rede til at gå længere end Beijing-handlingsprogrammet. Konservative katolske lande modsatte sig endvidere en formulering om »seksuel orientering.«

16. Kønsaspektet i relation til Globalisering viste sig også at være et kontroversielt emne. Hvor i-landene ønskede både positive og negative aspekter understreget, betragtede u-landene i høj grad globalisering som en økonomisk og

kulturel trussel og understregede den ulige fordeling af processens goder.

17. EU og JUSCANZ var sammen med en gruppe latinamerikanske lande centrale aktører i forhandlingerne. Gruppen af udviklingslande, G 77 var de facto ophørt med at fungere på de fleste områder allerede inden den særlige samlings åbning. Gruppens medlemmer forhandlede i stedet igennem en række undergrupper eller ud fra nationale positioner. De regionale undergrupper fra Sydamerika, det sydlige Afrika og Caribien, optrådte generelt konstruktivt og kompromissøgende på de oven nævnte områder. Det var især disse landes mere progressive synspunkter på sundheds- og menneskerettighedsområderne, som ledte til opsplitningen af G 77. På andre områder såsom udvikling, fattigdomsbekæmpelse og globalisering støttede disse grupper fortsat mere traditionelle G 77-synspunkter.

En lille minoritet blandt udviklingslandene, som i alliance med Vatikanet og konservative katolske lande, herunder Polen, afviste fremskridt i forhandlingerne på sundheds- og menneskerettighedsområderne. Det lykkes denne minoritet ved kompromisløst at forfægte nationale positioner at vanskeliggøre forhandlingerne, som dog afsluttedes med vedtagelsen af slutdokumentet uden afstemning. Adskillige delegerationer valgte i deres afsluttende indlæg at tage forbehold over for slutdokumentet, uagtet at hoveddokumentet indeholder en henvisning til rapporten fra Beijing-konferencen, hvori disse forbehold allerede er anført.

Den særlige samling resultat

18. Slutdokumentet består af en kortfattet politisk erklæring og et hoveddokument, »Yderligere tiltag og initiativer til fremme af gennemførelsen af Beijing erklæringen og handlingsprogrammet.

19. Den politiske erklæring indeholder en bekræftelse af forpligtelserne fra Beijing-handlingsprogrammet, af staternes ansvar for implementeringen heraf samt af civilsamfundets rolle i arbejdet for ligestilling. Derudover indeholder den en målsætning om at stræbe efter at opfylde det internationalt besluttede mål for udviklingsbistand (0,7 pct. af BNI), en forpligtelse til at accelerere ratifikationen af FN's Kvindekonvention (CEDAW), en henvisning til behovet for koordineret opfølgning på de øvrige FN-opfølgingskonferencer samt en målsætning om endnu en

vurdering i 2005. Muligheden for en 5. verdenskvindekonference i 2005 holdes dermed åben.

20. Hoveddokumentet indeholder i sin vedtagne form hen ved 270 paragraffer, hvoraf ca. 230 er anbefalinger om fremtidige tiltag rettet mod at accelerere gennemførelsen af Beijing-handlingsprogrammets anbefalinger. Dokumentet rummer på en række områder fremskridt i forhold til Beijing-handlingsprogrammet, medens der på andre er tale om en konsolidering af de i Beijing opnåede resultater. Dokumentet rummer ingen egentlige tilbageskridt fra Beijing. Der er opnået fremskridt på en række danske prioritetsområder.

21. Fremskridtene på området *vold mod kvinder* var således ganske betydelige. Det lykkedes at opnå enighed om præciseringer af forholdet mellem vold mod kvinder og statens ansvar herfor. Det anerkendes i den forbindelse, at vold mod kvinder og piger, uanset om denne måtte finde sted i det offentlige rum eller i privatsfæren, udgør et menneskerettighedsproblem, som staten bør søge at bekæmpe. Det anerkendes endvidere, at vold, som udøves eller tolereres af staten og dennes institutioner, udgør en menneskerettighedskrænkelse. Endvidere anbefales det, at alle former for vold mod kvinder og piger bør betragtes som en kriminel og derfor en strafbar handling. Hertil skal lægges, at voldsdefinitionen samtidig er blevet udvidet, således at den nu også indeholder henvisning til forbrydelser begået i affekt eller under henvisning til ære, hvilket er et vigtigt fremskridt. Voldtægt i ægteskabet omtales også, og anbefalingerne om lovtiltag og oplysningskampagner rettet mod at uddyde kvindelig omskæring er blevet præciseret i forhold til Beijing-handlingsprogrammet.

Paragrafferne om handel med kvinder og børn bør også fremhæves. Disse indeholder en række fremskridt og bærer tydeligt præg af den øgede viden og forståelse, der er opnået siden Beijing med hensyn til problemets natur og ikke mindst dets omfang. Det lykkedes således at opnå enighed om en anbefaling om at udvikle, styrke og håndhæve tiltag rettet mod at forebygge handel med kvinder og piger. Betydningen af internationalt samarbejde med henblik på forebyggelse og bekæmpelse af handel samt retsforfølgelse af bagmændene omtales nu også. I forbindelse hermed lykkedes det at få indføjret en henvisning til de igangværende forhandlinger om en ny protokol om handel med personer, herunder især kvinder og børn, som udgør en del af en FN's Konvention imod Transnational

Organiseret Kriminalitet. Fremhæves bør også, at hvor Beijing-handlingsprogrammet udelukkende omtalte hjælp til ofrene i oprindelseslandene, anerkendes det nu, at disse også har behov for beskyttelse og støtte i modtagerlandene. Dokumentet indeholder endvidere en anbefaling om nedsættelse af nationale koordinationsmekanismer, som i samarbejde med civilsamfundet skal bidrage til udveksling af information og rapportering om årsager og tendenser i forbindelse med handel med kvinder og piger.

22. På det kontroversielle *sundhedsområde* lykkedes det ikke at opnå de store gennembrud. Det viste sig således umuligt at opnå enighed om en henvisning til kvinders seksuelle rettigheder, og det lykkedes ej heller at få indføjret formuleringerne vedrørende abortspørgsmål og prævention vedtaget på Cairo+5.

Der er dog også opnået fremskridt på en række områder. Hiv/aids spørgsmålene er således grundigere behandlet i dette dokument end i Beijing-handlingsprogrammet. Hoveddokumentet indeholder også en henvisning til, at regeringerne bør sørge for sikre arbejdsbetingelser for ansatte i sundhedssektoren, hvilket set i lyset af de talrige overgreb mod f.eks. abortklinikker (i udlandet) er et ikke uvæsentligt fremskridt. Endvidere rummer dokumentet stærkere formuleringer om regeringernes forpligtelse til at sikre, at kvinder har fuld og lige adgang til sundhedsydelse, inklusive information, af høj kvalitet og til rimelige priser. Det samme gør sig gældende for ansatte i sundhedssektoren, som bør beskytte og fremme menneskerettigheder ved at overholde etiske, professionelle og kønsensitive standarder. Endvidere anbefales det, at reduktion af mødre dødelighed gøres til en prioritet i sundhedssektoren. Endelig opnåedes der enighed om en håndfast formulering om, at alle former for diskrimination mod kvinder og piger i forbindelse med deres adgang til sundhedsydelse, herunder uddannelse og information, bør elimineres.

23. På *menneskerettighedsområdet* måtte en henvisning til »seksuel orientering« opgives. Det samme var tilfældet med en paragraf om inddrivelse af FN's Kvindekonventions (CEDAW) bestemmelser i national lovgivning. Der var dog tale om visse, om end begrænsede, fremskridt. Det lykkedes således at få indføjret en anbefaling om at overveje ratifikation af den nyligt færdigforhandlede valgfri tillægsprotokol til Kvindekonventionen. Protokollen giver individer, der mener sig udsat for brud på konventionen, kla-

geadgang til FN. FN-systemet og andre internationale organisationer opfordres endvidere til at assistere regeringer, som har udtryk ønske herom, med at opbygge den fornødne kapacitet til at gennemføre Konventionen. Der opnåedes også enighed om, at menneskerettighedsmekanismer i deres arbejde bør tage hensyn til kønspektivet. Dokumentet indeholder endvidere en anbefaling om, at politikker og programmer bør udformes således, at handicappede kvinders og pigers menneskerettigheder beskyttes og fremmes. Derudover er der nu indføjet en tidsfrist (2005), om end tentativ, for eliminerings af al kønsdiskriminerende lovgivning.

24. Hvad angår *overvågning og rapportering* om regeringernes gennemførelse af Beijing-handlingsprogrammet samt udviklingen af indikatorer, statistikker og delmål er fremskridtene betydelige. Kønsopdelte statistikker, indikatorer og måltal omtales direkte og i en lang række sammenhænge. Som et væsentligt fremskridt må fremhæves, at der opfordres til, at der udarbejdes internationalt anerkendte indikatorer og metoder til at måle omfanget af vold mod kvinder, samt at der opbygges en lettilgængelig, international database indeholdende statistikker, lovgivning, gode praksiser og erfaringer omkring vold mod kvinder og bekæmpelse af denne. Om end det i flere tilfælde var vanskeligt at få henvisninger til international overvågning af regeringernes indsats inkluderet, udgør anbefalingerne i hoveddokumentet som helhed et væsentligt bedre grundlag end Beijing-handlingsprogrammet for evaluering og overvågning af den fremtidige ligestillingsindsats.

25. På *fattigdomsområdet* fastholdtes den gentagne opfordring til industrialiserede lande om hurtigst muligt at opfylde forpligtelsen til at yde 0,7 pct. af BNI i udviklingsbistand. Mikrokreditarrangementer, som har vist sig at være en effektiv strategi til at øge kvinders muligheder for at deltage i det økonomiske liv, omtales nu også. Det fastslås endvidere, at særlige tiltag er nødvendige for at sikre, at kvinder og piger med handicap integreres i den generelle udviklingsproces. Der opnåedes endvidere enighed om en række nye formuleringer vedrørende fattigdom og globalisering. Globalisering og dennes effekter på kvinder i udviklingslandene var ikke genstand for megen opmærksomhed i Beijing-handlingsprogrammet. At hoveddokumentet rummer en række ganske fyldige paragraffer om dette emne må derfor i sig selv betegnes som et fremskridt.

26. Fremskridtene på området kvinder og *økonomi* var som helhed beskedne. Dog må det fremhæves, at regeringerne opfordres til at indarbejde et kønsperspektiv i alle faser af de nationale budgetteringsprocesser. Det lykkedes også efter langvarige forhandlinger at opnå enighed om en række ganske fyldige og velafbalancerede paragraffer om de negative og positive konsekvenser af globaliseringsprocessen for kvinders muligheder for at deltage i det økonomiske liv. De hertil knyttede anbefalinger om fremtidige tiltag er meget generelle, men som det er tilfældet på fattigdomsområdet, udgør det et fremskridt i sig selv, at globaliseringsprocessen vies en øget opmærksomhed.

27. Afholdelsen af den særlige samling må i sig selv betragtes som et væsentligt bidrag til det videre arbejde for ligestilling mellem mænd og kvinder. Et møde på dette niveau og af dette omfang skaber yderligere opmærksomhed omkring ligestillingsproblemerne globalt såvel som nationalt. Ligestillingsproblemerne fastholdes på regeringernes, mediernes og de internationale organisationers dagsordener, hvilket bidrager til at styrke dynamikken i den videre opfølgingsproces.

Opfølgning

28. Regeringen har tidligere afgivet redegørelser om den nationale og internationale opfølgning henholdsvis udmøntning af handlingsprogrammet fra den 4. Verdenskvindekonference i Beijing i 1995. Redegørelserne blev forelagt Folketinget henholdsvis den 25. april 1996 og den 6. maj 1998. Nedenfor redegøres kort for de allerede planlagte opfølgingsaktiviteter.

Nationalt.

29. *Kvinder i beslutningsprocesser.* Lov om ligestilling af kvinder og mænd indeholder en skærpende af reglerne om kønssammensætning i offentlige udvalg og statslige bestyrelser. Således fremgår det af loven, at offentlige udvalg og statslige bestyrelser bør have en ligelig kønssammensætning, hvor kravet i den tidligere lovgivning var formuleret således, at sådanne udvalg og bestyrelser så vidt muligt bør have en afbalanceret kønssammensætning. Ligestillingsafdelingen udsendte i oktober 2000 en vejledning om Ligestillingslovens bestemmelser om kønssammensætningen i offentlige udvalg, kommissioner o.lign., og i bestyrelser for statslige forvaltningsmyndigheder m.v.

30. Minister for ligestilling har nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe som har til opgave at fungere som kontaktforum med henblik på at sikre en yderligere styrkelse af indsatsen mod *vold i hjemmet*, samt at styrke bekæmpelsen af handel med mennesker. Ligestillingsafdelingen, justits-, indenrigs-, social- og sundhedsministeriet deltager i arbejdsgruppen.

31. *Mainstreaming*strategien blev lovfæstet med ligestillingsloven, hvorefter alle offentlige myndigheder har pligt til at indarbejde ligestilling i deres forvaltning og planlægning. Ligestilling skal herefter være en del af såvel de interne forhold i forvaltningen (løn- og personaleforhold mv.) som forvaltningens arbejdsområde (aktiviteter, lovgivning mv.). Ministeren for ligestilling har udarbejdet en status over alle ministeriernes arbejde med ligestilling både inden for personalepolitikken og inden for ressortområdet samt en oversigt over planer for det fremtidige arbejde. Denne status vil blive anvendt som udgangspunkt for kommende initiativer og som grundlag for opstilling af målsætningen for ligestillingsarbejdet. Denne status vil kunne læses på ligestillingsministerens hjemmeside. Ligestillingsafdelingen har fra efteråret 2000 sat fokus på tværministerielt samarbejde om ligestillingsspørgsmål samt om udvikling af redskaber i ligestillingsarbejdet til fx konsekvensanalyser af lovgivning og initiativer.

32. Både Platform for Action og slutdokumentet fra New York nævner arbejdet for at sikre *lige løn* for samme arbejde, eller arbejde af samme værdi, som et vigtigt middel til at forbedre kvinders økonomiske position i samfundet. I samarbejde med Arbejdsministeriet afvikles der d. 5. februar 2001 en konference i anledning af ligelønslovens 25 års jubilæum. Desuden er det hensigten, at der omkring markeringen af jubilæet, skal iværksættes en kampagne, der sætter fokus på ligelønsproblemer i Danmark.

33. De seneste år har der været en stigende erkendelse af, at det er nødvendigt at sikre *bedre forhold mellem familie og arbejdsliv* for både kvinder og mænd. I den anledning har ministeren for ligestilling taget initiativ til et samarbejde med repræsentanter fra de faglige organisationer. Formålet er dels at kortlægge i hvor høj grad de gældende overenskomster rummer muligheder for fleksibilitet, som aktuelt ikke udnyttes, dels at høre de faglige organisationers bud på, hvordan man skaber en bedre sammenhæng mellem familie og arbejdsliv. Blandt de mere konkrete bud kan nævnes muligheden for at op-

spare enten timer eller kontanter, som så kan udbetales i perioder, hvor man ønsker en reduceret arbejdstid – en såkaldt livsarbejdstidsmodel.

Internationalt

34. Opfølgningen af Beijing+5 omfatter det internationale ligestillingsarbejde i FN systemet og de øvrige internationale institutioner som de internationale finansieringsinstitutioner (herunder Verdensbanken), EU og OSCE samt udviklings samarbejdet.

35. Regeringen vil som udgangspunkt arbejde for, at den opfølgning, som vil finde sted i FN systemet fem år efter Beijing+5, finder sted i form af en egentlig Verdenskvindekonference.

36. Som medlem af *FN's Kvindekommission* i perioden 2000-2003 og af dennes bureau i 2000-2001 har Danmark gode muligheder for at medvirke til at påvirke FN-systemets opfølgning på Beijing+5. Udenrigsministeriet har således ladet udarbejde en rapport og et kortfattet udspil om Kvindekommissionens fremtid og arbejdsmetoder med henblik på at bidrage konstruktivt til de forestående drøftelser om Kvindekommissionens arbejdsprogram i de kommende år. Hensigten er at effektivisere arbejdet i kommissionen og stimulere debatten om, hvorledes ligestilling mellem kvinder og mænd bedst fremmes. Regeringen planlægger desuden at engagere sig mere aktivt i forberedelsen af Kvindekommissionens møder under det danske medlemskab.

37. Regeringen vil fortsat fremme og støtte internationale initiativer på området *kvinders menneskerettigheder* herunder ikke mindst handel med kvinder. Sådanne initiativer har blandt andet ført til vedtagelsen i FN af tillægsprotokollen til Kvindekonventionen og færdigforhandlingen af en protokol om handel med personer særligt kvinder og børn.

38. *Nordisk Ministerråd* har udarbejdet et program for nordisk ligestillingsarbejde 2001-2005, hvor man har valgt 3 hovedindsatsområder, som ligestillingsarbejdet skal koncentrere sig om: køns- og ligestillingsperspektiv i nordisk økonomisk politik, mænd og ligestilling, vold mod kvinder og handel med kvinder. *Europarådet* vil i 2001-2002 sætte særlig fokus på *mainstreaming*.

39. I det generelle *EU* samarbejde vil Danmark ikke mindst under det kommende danske EU-formandskab i 2. halvår 2002 have mulighed for at arbejde videre på at sikre integration af kønspektivet indenfor alle EU's politik områder på grundlag af Amsterdam-traktatens

styrkede bestemmelser om ligestilling mellem mænd og kvinder.

40. Indenfor OSCE er den forstærkede beskæftigelse med kønsaspekter, som blev igangsat under det danske formandskab i 1997, blevet videreført. OSCEs handlingsplan for kønsaspekter udgør en nyttig ramme både for OSCE-staternes og OSCE-institutionernes arbejde for at fremme ligestilling. Som led i denne indsats er der blevet oprettet en arbejdsgruppe for lige muligheder for kvinder og mænd; gruppen arbejder navnlig for at sikre gennemførelsen af handlingsplanen. I EUs arbejde med OSCE-ermer har Danmark siden 1998 haft rollen som ansvarlig for den grundlæggende udformning af oplæg vedrørende ligestilling. I erkendelse af problemets omfang og påtrængende karakter har OSCE i den senere tid lagt særlig vægt på bekæmpelsen af handel med mennesker, herunder især kvinder og piger. Med udgangspunkt i anbefalingerne fra et særligt OSCE møde herom i juni ventes der på mødet i OSCEs Ministerråd i Wien i slutningen af november vedtaget en tekst med retningslinjer for organisationens indsats mod menneskehandel.

41. Den nye strategi for dansk *udviklingsbistand Partnerskab 2000*, som Folketinget drøftede 26. oktober 2000, lægger afgørende vægt på at fremme ligestilling mellem mænd og kvinder og på at bidrage til at sikre begge køns lige deltagelse i udviklingsprocessen. Kønsaspektet skal således integreres i alle dele af såvel den multilaterale som den bilateral bistand på såvel politiske niveau som i den praktiske gennemførelse af udviklingsaktiviteterne (mainstreaming). Samtidig vil der fortsat være behov for at prioritere konkrete indsatser til fremme af kvinders status (empowerment). Kønsaspektet skal ikke alene

fremmes med henvisning til betydningen for den økonomiske udviklingsproces. Kvinders lige deltagelse i udviklingsprocessen er et vigtigt element i respekten for kvinders menneskerettigheder. Hertil kommer retten til deltagelse i den politiske proces, som er en forudsætning for, at både kvinders og mænds interesser kan tilgodeses, og at begge køn kan være med til at sætte den udviklingspolitiske dagsorden.

42. Med henblik på at uddybe og konkretisere arbejdet med integration af kønsaspektet i dansk udviklingssamarbejde vil der i opfølgning af den generelle strategi blive udarbejdet en specifik *strategi for køn og udvikling* til afløsning for den eksisterende strategi for kvinder i udvikling.

43. I forbindelse med videreudviklingen og styrkelsen af *den aktive multilateralisme* vil dialogen med de internationale bistandsorganisationer om kønsaspektets indarbejdelse i deres arbejde blive fortsat. Det nyudviklede grundlag for EU's udviklingsbistand, hvori kønsaspektet er styrket, danner sammen med Cotonou-aftalen et godt grundlag for den fremtidige EU bistand. Det vil være en vigtig udfordring for Danmark at støtte gennemførelsen af de nye initiativer.

Hermed slutter redegørelsen.

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget)

Redegørelse af 15/12 2000 om Færdselssikkerhedskommissionens nye mål.

(Redegørelse nr. R 9).

Trafikministeren (Jacob Buksti):

Færdselssikkerhedskommissionen – der rådgiver trafikministeren i spørgsmål om trafiksikkerhed – udgav i foråret 2000 en ny handlingsplan for trafiksikkerheden i Danmark: »*Hver ulykke er én for meget – trafiksikkerhed starter med dig*«.

De, der dagligt arbejder med trafiksikkerhed i amter og kommuner har udtrykt ønske om, at vi får en samlet diskussion af de nye mål i Folketinget. Dette ønske imødekommes med denne redegørelse.

Færdselssikkerhedskommissionen afgang i 1988 betænkning nr. 1157 »*Færdselssikkerhedspolitik handlingsplan*«. Heri sætter Færdselssikkerhedskommissionen for første gang konkrete tal og mål for trafiksikkerheden i Danmark.

Udgangspunktet for kommissionens mål dengang var dramatisk. I et gennemsnit af årene 1986 og 1987 var der således 711 dræbte og 12.709 tilskadekomne.

Kommissionen satte derfor som mål, at antallet af dræbte og tilskadekomne inden udgangen af år 2000 skulle være reduceret med mindst 40 pct. Det svarer til, at vi i år 2000 maksimalt må have 427 dræbte i trafikken og 7.624 tilskadekomne. Målet skulle nås uafhængigt af udviklingen i trafikken.

Det kan konstateres, at denne målsætning ikke nås.

Da udgangspunktet i 1986 og 1987 var 711 dræbte i trafikken, er der tale om et fald på ca. 28 pct. frem til 1999, hvor 514 mistede livet i trafikken. Det vil sige, at der nu er 197 færre dræbte hvert år.

Samtidig er trafikken fra 1988 og til i dag steget med knap 50 pct.

Den stigende biltrafik betyder alt andet lige risiko for flere trafikulykker. Vejdirektoratet har beregnet, at hver gang biltrafikken stiger med 10 pct., stiger antallet af ulykker med 6 pct.

For biltrafikken er der sket en markant forbedring af sikkerheden pr. kørt kilometer. En tilsvarende forbedring er ikke sket for cyklister og fodgængere.

Det markante fald i antallet af ulykker, der samlet er sket i perioden, kan i høj grad tilskrives det arbejde, der er udført for at forbedre trafiksikkerheden – både ved udformningen af vejene, forbedret sikkerhed i bilerne, påvirkning af trafikanternes adfærd, politikontrol, kampagne- og informationsindsats osv.

Færdselssikkerhedskommissionens handlingsplan fra 1988 indeholdt i alt 32 initiativer, der skulle medvirke til at nå målet. Det var initiativer inden for lovgivning, kampagner, vejteknik og køretøjers sikkerhedsudstyr og indretning.

For at få viden om hvilken effekt, hvert enkelt tiltag rent faktisk har haft og hvilken effekt den samlede plan har haft, har kommissionen foreslået, at der i løbet af år 2001 igangsættes en egentlig evaluering af det danske trafiksikkerhedsarbejde.

Regeringen kan tilslutte sig forslaget om en evaluering af det samlede trafiksikkerhedsarbejde i Danmark, og finder, at det vil være fornuftigt at få udenlandske fagfolk til at se på det danske trafiksikkerhedsarbejde – selvfølgelig i tæt samarbejde med de væsentligste danske aktører på området.

Nye mål for trafiksikkerheden

Færdselssikkerhedskommissionens nye mål er, at der inden for de næste 12 år – det vil sige inden udgangen af år 2012 – sker en 40 pct. reduktion i antallet af dræbte og alvorligt tilskadekomne. Trafiktallene fra 1998 er udgangspunktet for denne målsætning. Det år blev 499 dræbt og 4.100 kom alvorligt til skade i trafikken. Ved udgangen af år 2012 skal disse tal være nedbragt til henholdsvis 300 trafikdræbte og 2.400 alvorligt tilskadekomne.

Det betyder med andre ord, at vi i år 2012 – hvis vi når målet – vil spare 200 menneskeliv og forhindre, at 1.700 mennesker kommer alvorligt til skade som følge af trafikulykker.

I forhold til Færdselssikkerhedskommissionens hidtidige målsætning er det nyt, at målet indeholder en konkret prioritering for dræbte og alvorligt tilskadekomne – og ikke alle personska-deuheld. Denne målretning er først og fremmest et udtryk for en bevidst prioritering af forebyggelsesindsatsen over for de alvorlige trafikulykker, og samtidig en erkendelse af, at det statistiske materiale for de lette skader fortsat er behæftet med en vis usikkerhed.

Regeringen finder, at Færdselssikkerhedskommissionens mål er ambitiøst, men realistisk.